

ЦПАС Вх. №526/18. 11. 2014

НАЦИОНАЛНА СПОРТНА АКАДЕМИЯ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“

Център за научна и приложна дейност в спорта

РЕЦЕНЗИЯ

**на проф. Петър Александров Банков, доктор,
на дисертационния труд на Халил Екиджи, докторант на
самостоятелна подготовка, на тема: „Изследване на спортната
политика на общините в Република Турция“, за присъждане на
образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност
„Теория и методика на физическото възпитание и спортната
тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“.**

Професионално направление 7.6. Спорт

Научен ръководител: доц. Иван Сандански, доктор

**Биографични данни, образователна и професионална дейност на
докторанта**

Халил Екиджи е роден през 1976 г. в Газиентеп, Република Турция. Последователно завършва в Университета в Газиентеп: ОКС „Бакалавър“ – специалност „Икономика“ (2001 г.); ОКС „Магистър“ – специалност „Мениджмънт и организация“ (2004 г.)

**Актуалност, значимост, методология и структура на
дисертационния труд**

През последните години теоретичните и научно-приложните изследвания в областта на управлението и развитието на физическото възпитание и спорта в условията на общините са актуални. Тяхното значение се определя от усилията на европейските страни да прилагат съвременни подходи за оптимизиране на спортната политика и стратегия

на общините като основни структурно-функционални звена за осигуряване на комплекс от условия (управленски, ресурсни, социални, програмно-методически, законодателни и правно-нормативни) за устойчиво управление и развитие на спорта в съответствие с интересите и потребностите на различните социално-демографски групи на населението.

Република Турция в продължение на години обръща внимание и постига впечатляващи резултати във функционирането и развитието на основните административно-териториални единици – общините. На този етап липсват по-цялостни съвременни теоретични и научно-приложни изследвания, чрез които да се приложат алтернативи за по-нататъшно оптимизиране на спортната политика в съответствие и при използване на опита на развитите европейски страни в тази област.

Дисертационният труд на Халил Екиджи е разработен в структура, включваща в логическа последователност: въведение, три глави – 1. Теоретични и научно-приложни аспекти на спортната политика в общините. Постановка на проблема; 2. Методологични основи на дисертационния труд; 3. Анализ на резултатите от емпиричните изследвания, вкл. основни изводи, заключения и препоръки, приложения – 3.

Дисертационният труд е в обем от 168 страници. Библиографията включва общо 97 литературни, документални и интернет източника. Подчертавам – свързани с темата на дисертационния труд. От тях 32 на кирилица и 65 на английски и турски език. Съдържанието на труда е сполучливо представено и онагледено с 14 таблици и 43 фигури.

Възприетата методология на проектирането и реализацията на дисертационния труд е осигурила взаимовръзка между работната хипотеза, целта, задачите, областта, предмета и обекта на изследването.

Главната цел на дисертационния труд е „Да се изследват процесите, структурите, концептуалните фактори, технологиите и механизмите на формиране и реализация на спортната политика в условията на местната власт в Република Турция с оглед разкриване на възможности за оптимизиране на техния мениджмънт и комплексно въздействие върху целевите социално-демографски групи”.

Във връзка с целта са формулирани 6 взаимосвързани научноизследователски задачи.

Докторантът прилага компетентно за реализация на процеса на теоретичното и научно-приложните изследвания подходите: системен и интерпретативен; методите: анализ на теоретични и научно-приложни източници; контент-анализ на документални източници; полуструктурирано интервю, в което участват зам.-кметове, служители и спортни специалисти в състава на Дирекция „Културни и социални дейности” на всички 81 общински и областни центрове в Република Турция. Получени са отговори от респонденти от 45 областни града.

В детайли са проектирани анкетни проучвания с: мениджъри на 34 общински спортни клуба; 235 граждани от различни социално-демографски групи. Налице е сравнително мащабно научно-приложно изследване, чиито резултати имат представителност и стойност за убедително доказване на работната хипотеза, целта и задачите на изследването.

Съдържание и резултати на дисертационния труд

В глава първа на дисертационния труд (с. 5–53) докторантът изследва и анализира във взаимна връзка и обосновава спецификата на основни ключови елементи (фактори), които оказват влияние върху спортната политика на общините в Република Турция.

Някои от тях са: структурно-функционалната специфика на местната власт (теоретични и научно-приложни аспекти) в някои европейски страни (България, Турция, Англия, Холандия, Германия и др.), отразени в публикациите на авторитетни автори.

Отделено е внимание на механизмите за социално взаимодействие при формиране на спортната политика; концептуалните основи: законодателната уредба; структурно-функционалното устройство на системата за управление на спорта в Турция, вкл. на специфичните особености с акцент върху общинската спортна политика; анализ на социално-демографската структура на населението в Турция (общо 74 724 269 души, от които 76,8% са съсредоточени в големите градове (Истанбул, Анкара, Измир, Бурса и др.). В проучените 45 областни и общински центрове са съсредоточени 31 милиона от населението на страната (41,2%).

Значение на привнос има представеният в детайли сравнителен анализ на международната спортна политика на общините на някои европейски страни и Република Турция. Компетентно са анализирани основни препоръчителни документи на Европейския съюз, отразяващи: политиката, стратегията, структурно-функционалните подсистеми, типове спортна политика.

На основата на предварителния теоретичен и научно-приложен анализ докторантът убедително формулира научния проблем – обект на теоретичното и научно-приложните изследвания.

В глава трета на труда – „Анализ на резултатите от емпиричните изследвания” (с. 63–146) Халил Екиджи представя компетентно резултатите от изследванията, вкл.: позициите на ръководители на общински и областни администрации, социално-демографската структура на общинските и областните центрове. Прави впечатление, че 44% от участниците в изследването притежават висше образование „бакалавър” и

6,7% „магистър“; 53,3% от експертите имат професионален стаж от 2 до 3 години в областта на формиране на спортната политика.

Анализирани са данни за: бюджета на изследваните центрове на местно самоуправление; финансирането на общинските спортни клубове, вкл. форми за подпомагане на спортните клубове; експертите поставят на първо място (от 17 приоритета) на общинско равнище – 28,6% приоритет в спортната политика. „Възнаграждение на усилията на успешните спортисти“ в областните центрове – 35,3%.

Заслужава внимание оценката („напълно съгласен“), която поставят експертите относно проявленията на спортната политика в общинските центрове. На първо място, 56,6% е „Строежът на спортни комплекси е съобразен с потребностите на хората с увреждания“, на второ, 52,2% – „При предлагането на спортни услуги общината се съобразява с мнението на хората“. Развитието на футбола в областните и общинските градове и центрове е посочено като приоритет на местната власт (съответно 14,6 и 18,2%), следва баскетбол при областните градове – 16,9%, и др.

Експертите посочват с 26,3% като основен мотив за изготвяне на спортни програми в условията на общините и областните градове „Формиране на здрави хора, полезни за обществото“.

Основните проблеми (общо 15) на мениджмънта на спортни съоръжения в областите и общините са оценени по 5-бална скала.

Институциите и организациите, които си сътрудничат в управлението и развитието на спорта в общините, са общо 16, съответно в общинските центрове на първо място – „Националните спортни федерации“ – 15,8%, а в областните градове – „Дирекциите за младежта и спорта“ – 13,4%. Представена е териториална структура на разположение на видовете спортни клубове в Република Турция (общо 12 684); 47,1% от мениджърите на изследваните общински спортни клубове имат висше образование.

Анализирана е позицията на експертите по отношение на: дейността; спортните съоръжения; потребителите на услуги; източниците на финансиране на спортните клубове (вкл. на разходите); най-популярните спортове, които се развиват в общинските спортни клубове; подкрепата от страна на спортната федерация.

Респондентите посочват 19 мотива за включване в различни форми на спортна активност. На първо място е изведен мотивът с оценка „Напълно съгласен”: „Подобряване на здравето и физическото развитие” – 69,4%, на второ: „Придобиване на нови навици и умения” – 67,8% и т.н. Интерес представляват посочените от изследваните лица фактори, които възпрепятстват практикуването на спорт. На първо място от 19-те фактора е посочен: „Липсата на достатъчно свободно време” – 11,8%, на второ: „Липсата на възможности откъм спортните съоръжения” – 9%, и др.

Отдавам стойностно значение на проектираните с приложно значение иновационни модели: „Партньорство между заинтересованите субекти на местно равнище” (фиг. 42); „Технология и равнища на изграждане на капацитет за реализация на спортната политика в условията на местната власт” (фиг. 43). Те са крайни продукти, свързани със: съвременните политики на общините в Република Турция; оптимизиране на въздействията върху целевите социално-демографски групи на населението; равнищата, технологията и механизмите за изграждане на организационен капацитет за реализация на спортните общински политики.

По същество – налице е богата палитра от компетентно формулирани и научно доказани социални, управленски, икономически и законодателни алтернативи за оптимизиране на спортната политика на общините в Република Турция.

По-голяма част от констатираните бележки, несъвършенства и направените препоръки на вътрешната защита на труда са взети предвид и отразени при представянето му за публична защита.

По темата на дисертационния труд са приложени пет публикации в НМС „Спорт и наука”, което придава публичност на постигнатите резултати. Те са свързани с: анализ на мнението и интерпретациите на ръководителите на спорт относно спортната политика на общините; функционирането на общинските спортни клубове и други аспекти.

Авторефератът (вкл. заключението /изводи и препоръки/) е в съответствие и отразява адекватно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Към докторанта поставям въпрос: „Каква технология и какви механизми е целесъобразно да се приложат за ефективно внедряване на резултатите от дисертационния труд в управлението на спорта в общините на Република Турция?”.

Приноси на дисертационния труд

Първо. Дисертационният труд предоставя актуална информация и нови знания с практическо предназначение за търсене и оползотворяване на алтернативи за усъвършенстване на спортната политика на общините в Република Турция. За България трудът има стойност на един по-цялостен подход и методи за комплексно изследване на управлението и развитието на спорта в общините.

Второ. В теоретичен и научно-приложен аспект убедителни са доказателствата за надеждност на концептуалната визия на общинската спортна политика. Те са представени в моделите на: формиране и реализация на спортни политики; партньорство между заинтересованите субекти на местно равнище; технология и равнища на изграждане на капацитет за реализация на спортната политика в условията на местната власт.

Трето. Осъществен е успешен опит за приложение на съвременния научен инструментариум, чрез който да се изследва и анализира сложен управленски, социален и ресурсен комплекс от елементи на общинската спортна политика: методология; стратегия; структурно-функционален аспект на управлението; субекти и обекти на общинската спортна политика; принципи и равнища; социално-демографска структура; участие на държавни и обществени институции и организации; измерения на общинския капацитет и др. аспекти на сложния социален и икономически процес на формирането и реализацията на общинската спортна политика в Република Турция.

Заклучение

Процедурата по подготовката на докторанта, разработката и представянето на дисертационния труд на Халил Екиджи за публична защита са в съответствие с изискванията на: чл. 12, ал. 5 на Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ); чл. 28, ал. 2 от Правилника за приложение на ЗРАСРБ; чл. 46, ал. 2 на Наредбата за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ на НСА „Васил Левски“.

Въз основа на гореизложеното имам основание с увереност да предложа на членовете на научното жури да оценят положително качествата на дисертационния труд на тема: „Изследване на спортната политика на общините в Република Турция“, и да присъдят на Халил Екиджи образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“. Професионално направление 7.6. Спорт.

Рецензент:

17.11.2014 г.
София

/проф. Петър Александров Банков, доктор/